

Het lijden van Christus

P. Lok

Jezus, één van de velen

De gemeente van Christus besteedt bijzonder veel aandacht aan het lijden van de Here Jezus. Minstens vier maal per jaar vieren we avondmaal. Dat betekent dat wij de dood van Christus verkondigen bij de zichtbare tekenen: gebroken brood en vergoten wijn. Die tekenen richten onze aandacht op het sterven van Jezus aan het kruis. Van de 52 zondagen besteedt de Catechismus er twee aan het lijden en sterven van Jezus en nog eens drie aan het avondmaal. En tenslotte mogen we denken aan de zondagen die voorafgaan aan Pasen, de zgn. lijdensweken, die uitlopen op de Goede Vrijdag. Al met al schenken we véél aandacht aan het lijden en sterven van één mens. Iemand zou kunnen opmerken: onevenredig veel. Zijn er niet die minstens even erg geleden hebben?

We schrijven dit artikel in het bredere kader van 'God en het lijden'. Er wordt wat geleden in onze wereld! Leed, dat door mensen wordt veroorzaakt. Die mensen kunnen anderen zijn, we kunnen ook zelf er de oorzaak van zijn. Wat een leed in ziekenhuizen en verpleegtehuizen. Wat een worsteling met de naderende dood. Kortom - er is leed in de mensenwereld en in de dierenwereld. Paulus spreekt over het zuchten van de hele schepping, die in barensood is (Rom. 8:22).

In die noodlijdende wereld is Jezus ogenschijnlijk een van de velen. Hij is gemarteld, anderen werden ook gemarteld. Hij is geboeid, vele andere met Hem. Hij is gekruisigd, maar Hij is de enige niet. Twee anderen werden tegelijk met Hem gekruisigd. Hij is onschuldig ter dood veroordeeld, maar dat is meer mensen overkomen. Niets menselijks is hem vreemd. Hij - Gods Zoon - is dan ook zijn broeders in alles gelijk geworden (Hebr. 2:17), één die in alle dingen op gelijke wijze (als wij) is verzocht geweest (Hebr. 4:15).

Wij halen deze gegevens niet op om het lijden van Christus op een of andere manier te bagatelliseren: tenslotte is Hij dan toch maar een van de velen. Eigenlijk helemaal niet zo bijzonder of apart. Hij deelt zijn lijden met zeer veel anderen. Op die manier zou het ongeloof kunnen reageren. En aan de kerk kunnen zeggen: waar maken jullie je zo druk over?

We vermelden deze gegevens om erachter te komen, waaróm we zo veel aandacht besteden aan het lijden en sterven van die ene mens, Jezus Christus. En waarom Paulus bijvoorbeeld kan schrijven, dat hij niet besloten had iets te weten dan Jezus Christus en die gekruisigd (1 Kor. 2:2).

Christus op de lijdensweg

Vier evangelisten geven uitvoerig informatie over het lijden van de Here Jezus. Dat wordt vooral toegespitst op de laatste weken vóór zijn kruisdood. Matteüs geeft drie aankondigingen van het lijden (Matt. 16:21; 17:22,23; 20:17-19). Marcus eveneens (8:31; 9:31, 10:32-34), ook Lucas vermeldt drie aankondigingen van Jezus' lijden en sterven (9:22; 9:44; 18:31-33). Matteüs heeft nog een vierde aankondiging, die de andere evangelisten niet hebben (26:1). Het is dus duidelijk, dat de evangelisten bijzonder veel aandacht besteden aan Jezus' lijden en sterven.

Volgen we de Here Jezus op die lijdensweg, dan zien we inderdaad, dat Hem overkomt wat ook anderen ondervonden hebben: Hij wordt gevangen genomen en geboeid (Joh. 18:12), Hij wordt in zijn gezicht geslagen (Joh. 18:22), in het gezicht gespuwd en met vuisten geslagen (Matt. 26:67), anderen sloegen Hem in het gezicht (Matt. 26:68), Hij wordt gezeseld (Matt. 27:26), Hij krijgt een kroon, van stekelige doornen gevlochten, op zijn hoofd (Matt. 27:29; Joh. 19:2) en opnieuw werd Hij in het gezicht geslagen (Joh. 19:3). En tenslotte werd Hij gekruisigd (Matt. 27:33-44; Marc.15:22-32; Luc. 23:33-43; Joh. 19:17-24). De kruisdood is een van de folterendste vormen van executie: hangend aan het kruis, spijkers dwars door de handen (Joh. 20:20,25,27), in de hete middagzon in het Midden-Oosten, een prooi van insecten, en met hoge koorts, terwijl het lichaam uitgerekt wordt. Een marteling die uren kan duren voordat de dood intreedt. We kunnen het ons niet voorstellen. Jezus heeft dit (lichamelijk) lijden meegemaakt.

Toch zeggen we weer - voorzichtig -: dit hebben anderen vóór en ná Hem ook ondervonden. Van Petrus gaat het verhaal, dat hij gekruisigd is met het hoofd naar beneden. Een manier van ter-dood-brenging, nòg sadistischer.

Dit betreft het lichamenlijk lijden. Daarbij komt het geestelijk lijden. De diepe vernedering: niet aangenomen in Nazaret (Luc. 4:14-30), verworpen door steden als Kapernaüm, Betsaida en Chorazin (Matt. 11:20-24), vergeleken met Beëlzebul (Matt. 12:24), op een tweetal gezet met de moordenaar Barabbas (Matt. 27:17), bespot door soldaten (Matt. 27:29), en naakt ten toon gesteld (Joh. 19:23). En wat een geestelijk verdriet: miskend door eigen discipelen (Matt. 16:22,23), verraden door Judas (Matt. 26:14-16) en verloochend door Petrus (Matt. 26:69-75). In één woord: 'Hij kwam tot het zijne, en de zijnen hebben Hem niet aangenomen' (Joh. 1:11). Wat moet dat voor Jezus een bittere ervaring geweest zijn!

Het eigen karakter van Christus' lijden

Toch zijn al die elementen die we opgesomd hebben (en de opsomming is lang niet volledig!), niet in staat het geheel-eigen

karakter van Jezus' lijden te tonen. Als dat zo was - hoe verschrikkelijk ook ! - zouden we mogen volhouden, dat Jezus 'een van de velen' is in de geschiedenis van de mensheid. Een van de vele martelaren. Wellicht zouden we een stroom van medelijden in ons binnenste voelen opkomen. Dat voelden ook de vrouwen, die zich op de borst sloegen en over Hem weeklaagden (Luc. 23:27). Maar die krijgen van Jezus te horen: 'Dochters van Jeruzalem, weent niet over Mij, maar weent over uzelf en over uw kinderen' (vs. 28). Jezus' lijden wil bij ons méér dan medelijden opwekken. Hij verwacht geloof en bekering. Erkenning van zijn geheel-enige positie. Alleen van Hem kunnen en mogen wij belijden dat Hij 'heel de tijd van zijn leven op aarde, maar vooral aan het einde daarvan, de toorn van God tegen de zonde van het hele menselijke geslacht aan lichaam en ziel gedragen' heeft (HC zondag 15). In diezelfde zondag hebben wij het over 'het enige zoenoffer', het 'unieke' offer. In die zin is Christus' lijden en sterven enig, uniek, onvergelijkbaar met welk ander lijden ook in de wereld.

Christus' lijden en het lijden van Gods kinderen

We gaan toch vergelijken: Jezus en (bijvoorbeeld) de martelaren uit de kerkgeschiedenis. We noemden Petrus al even. We denken ook aan Stefanus. We denken aan Paulus in gevangenschap en Johannes als balling op Patmos. Ze hebben allemaal op hun manier geleden. En we onderschatten dat lijden niet. Maar ze hebben niét meegemaakt wat Christus meemaakte: Hij is niet alleen door mensen, maar door God zijn Vader verlaten geweest. In zijn eerste kruiswoord kwam de VADERNAAM nog over zijn lippen, in het vierde niet meer. Toen was het: 'Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?' (Matt. 27:46).

Nu is het waar, dat een kind van God soms het gevoel kan hebben dat God hem heeft verlaten. We bevinden ons dan in het gezelschap van een man als David in Psalm 22. Ook David zegt dat: 'Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten, verre zijnde van mijn verlossing, bij de woorden van mijn jammerklacht?' Voor zijn besef had God hem op dat ogenblik werkelijk verlaten. Maar even later zegt hij (vs. 22): 'Gij hebt mij geantwoord', en 'in het midden van de gemeente zal ik U lofzingen'. Onze belijdenis spreekt over deze dingen in de Dordtse Leerregels, hoofdstuk V. 'Intussen getuigt de Schrift dat de gelovigen in dit leven tegen allerlei zondige twijfel te strijden hebben en in zware aanvechting dit volle geloofsvertrouwen en deze zekerheid van de volharding niet altijd voelen' (art. 11). 'Maar God is trouw: barmhartig bevestigt Hij hen in de genade, die hun eenmaal is gegeven, en tot het einde toe bewaart Hij hen daarin met kracht' (art. 3). En het staat uitzonderlijk mooi in het avondmaalsformulier: 'Hij is door God verlaten, zodat wij nooit meer door God verlaten zouden worden'. Stefanus is geen ogenblik door God verlaten geweest. Integendeel, hij zag de heerlijkheid van God en Jezus, staande ter rechterhand van God (Hand. 7:55). Een gelovig kind van God kan enorm veel leed en verdriet moeten ondervinden, maar van één ding kun je zeker zijn: God zal mij onder geen voorwaarde begeven, Hij zal mij nooit verlaten (Hebr. 13:5). Ik verdiende wel verlaten te worden, maar Jezus heeft dat verschrikkelijke in mijn plaats ervaren. Hij onderging voor mij Gods zware toorn, die zich ontladde in die verlating aan 't kruis.

Christus' lijden en het lijden van de goddelozen

Maar kunnen we dan misschien het lijden van Christus onder Gods toorn vergelijken met het lijden dat de ongelovigen, de goddelozen en ongehoorzamen moeten ondergaan? Ook die hebben te maken met Gods toorn. 'Wie in de Zoon gelooft, heeft eeuwig leven; doch wie aan de Zoon ongehoorzaam is, zal het leven niet zien, maar de toorn van God blijft op hem' (Joh. 3:36). Dat is een dood-ernstige boodschap: pure blijdschap aan de ene kant, maar anderzijds een huiveringwekkende zaak: op de ongehoorzamen rust Gods toorn en die toorn blijft op hen rusten. Komt er geen bekering, dan zullen zij eenmaal door God verlaten worden. De Here Jezus sprak over de 'buitenste duisternis' (Matt. 8:12; 22:13; 25:30). Die duisternis, die gepaard ging met de totale verlating, heeft Jezus zelf meegemaakt. De openbaring van Gods toorn tegen de zonde. Is zijn ervaring nu te vergelijken met de ervaring van de ongehoorzamen? In één opzicht is er overeenkomst: èn Jezus èn die ongehoorzamen hebben te maken met Gods toorn. Maar verder houdt elke overeenstemming op. Goddelozen ervaren eenmaal de verschrikking van Gods toorn vanwege hun persoonlijke zonde die zij op aarde gedaan hebben, waarvan zij nooit berouw kregen en waarvoor zij nooit vergeving hebben gevraagd.

Maar de Here Jezus ondervindt Gods toorn tegen de zonde van het hele menselijke geslacht aan lichaam en ziel. Zelf heeft Hij geen zonde gekend, maar God heeft Hem voor ons tot zonde gemaakt (2 Kor. 5:21). Hij heeft onze zonde op Zich genomen, en God heeft Hem als zondaar behandeld. 'Hij heeft geen onrecht gedaan en in zijn mond is geen bedrog geweest' (Jes. 53:10). Jesaja beschrijft profetisch het unieke lijden van Jezus Christus: 'Om zijn moeitevol lijden zal hij het zien tot verzadiging toe; door zijn kennis zal mijn knecht, de rechtvaardige, velen rechtvaardig maken, en hun ongerechtigheden zal hij dragen. Daarom zal Ik hem een deel geven onder velen en met machtigen zal hij de buit verdelen, omdat hij zijn leven heeft uitgegoten in de dood, en onder de overtreders werd geteld, terwijl hij toch veler zonden gedragen en voor de overtreders gebeden heeft' (53:11,12). Er is maar één schriftuurlijke manier om Christus te zien in zijn lijden en sterven: als onze Borg en Verlosser. Hij nam die last op Zich, vrijwillig, niet gedwongen, voor anderen, voor mensen, die zondaren waren, zelfs vijanden (Rom. 5:8,10), voor ons, die in Hem geloven, de Zoon gehoorzaam willen zijn.

Christus lijden - en wij

Zo pas dachten we aan Romeinen 5. Een gegeven dat terugkomt bij de avondmaalsviering. 'Want als wij, toen wij vijanden waren, met God verzoend zijn door de dood van zijn Zoon, zullen wij veel meer, nu wij verzoend zijn, behouden worden, doordat Hij leeft; en dat niet alleen, maar wij roemen zelfs in God door onze Here Jezus Christus, door wie wij nu de verzoening ontvangen hebben' (Rom. 5:10,11). Wij leven in verzoende gemeenschap met onze God, door Christus. Dat betekent niet, dat we elk ogenblik even vaststaan in die geloofszekerheid en -blijdschap. De duivel is er ook nog. Maar wàt ons ook mag overkomen, we hebben de zekerheid: Christus heeft geleden, is gekruisigd, gestorven en begraven, neergedaald in de hel. 'Daardoor mag ik er in mijn felste aanvechtingen - en die komen voor in het leven van Gods kinderen! - zeker van zijn en er rijke troost uit putten, dat mijn Here Jezus Christus mij van de angst en pijn van de hel verlost heeft. Hij heeft deze verlossing bewerkt door zijn onuitsprekelijke angsten, smarten, verschrikking en helse kwelling' (HC zondag 16, antw. 44).

Inderdaad, zijn helse kwelling is voor ons onuitsprekelijk: we hebben er geen ondervinding van. Maar daartegenover staat een onuitsprekelijke vreugde van het eeuwige leven!

Ds. Lok is emeritus-predikant van de kerk van Kampen. Hij woont nu te Ermelo.